

Rapport visitatie 15 april 2019

Leuvenumse bos 1

Te

Ermelo

(versie 24-05-2019)

www.natuurzonderdrempels.nl

C.J. van Helteren, secretaris
Reigershof 1 4921 VP Made
cjhelteren01@hetnet.nl

Advies van het Kenniscentrum Groen & Handicap betreffende de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en het gebruik van voorzieningen van natuurgebied Leuvenumse bos te Ermelo voor mensen met een lichamelijke beperking.

Gevarieerde wandelroute langs de Leuvenumse beek en door de bossen. Bewonder de oude, statige beuken en let op de vogels. Misschien flitst er een ijsvogel of zwarte specht voorbij. Naast alle vogels in de Leuvenumse bossen leven hier ook veel andere wilde dieren. Ze zijn misschien iets moeilijker te vinden. Maar met een beetje geluk zie je sporen van wilde zwijnen, edelherten en reeën. Ook dassen, vossen en boommarters wonen hier. Wie er 's ochtends vroeg bij is maakt kans om een van deze wilde dieren in het echt te zien.

De visitatie

Op 15 april 2019 heeft een visitatiecommissie van het kenniscentrum Groen & Handicap een bezoek gebracht aan natuurgebied Leuvenumse bos te Ermelo om met name te kijken naar de bereikbaarheid van het gebied, de toegankelijkheid en de bruikbaarheid van voorzieningen (btb). Ook de informatievoorziening en verspreiding alsmede de communicatie van Natuurmonumenten naar de bezoekers is daarbij onder de loep genomen.

Dit advies is gebaseerd op het handboek '[Samen Op Pad](#)' van het kenniscentrum Groen & Handicap.

De **visitatiecommissie** bestond uit:

Cees van Helteren	Kenniscentrum Groen & Handicap
Job Haug	Kenniscentrum Groen & Handicap
Jolanda Ritter	Natuurmonumenten (Projectleider Natuur toegankelijk voor iedereen)
Elvira Werkman	Natuurmonumenten (Communicatie & recreatie)
Wijnand Francke	Natuurmonumenten (Coördinator natuurbeheer)
Peter Dam	Natuurmonumenten (Projectleider)
Natanja Hogeband	Plaatselijke werkgroep Toegankelijkheid (PWT)
Samuel Hogeband	Plaatselijke werkgroep Toegankelijkheid (PWT)
Marijke Spijker	Plaatselijke Werkgroep Toegankelijkheid (PWT)

Overzicht terrein

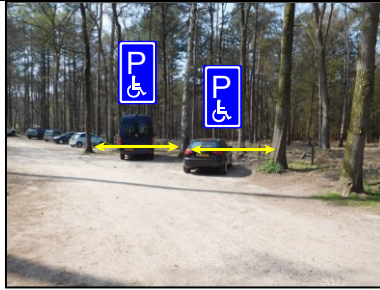

In het Leuvenumse Bos zijn twee rolstoeltoegankelijke routes.

Eén route (geel) die ca 1 km lang is en door een glooiend wat eentonig bos voert.

En een tweede route (blauw) die ca 2 km lang is. Het eerste deel (350 m) van deze route voert over een smal asfalt rijwielpad. Op mooie dagen, wanneer er veel fietsers zijn, zal dit pad druk en lastig te berijden zijn. Het tweede deel van deze route is afwisselend, glooiend en avontuurlijk en volgt de Leuvenumse beek.

Het terrein heeft hoogteverschillen en beide paden zijn voorzien van hellingen die niet voor elke handbewogen rolstoelgebruiker geschikt zijn maar met enige hulp zijn deze hellingen wel te berijden.

4. Bevindingen en advies

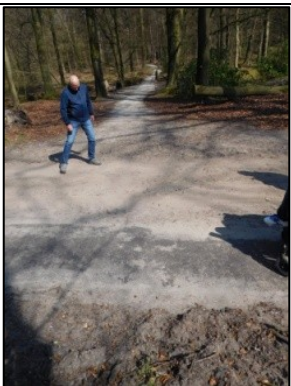

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid	Red	
		Urgent maar van iets lagere orde	Yellow	
		Minder urgent	Blue	
		Voldoet al	Green	
		Geen opmerking/geen prioriteit	White	
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
Bereikbaarheid				
1.	Er zijn rolstoeltoegankelijke bushaltes aan de Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg. De afstand tot de wandelroutes is vrij groot (ca 500 m).	1.1.	<ul style="list-style-type: none"> Dien een verzoek in bij de provincie Gelderland om bij het startpunt van de routes op de kruising Poolsweg/ Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg aan beide zijden een rolstoeltoegankelijke halte aan te brengen. 	Red
Parkeerplaats				
2.	Op de parkeerplaats (1) zijn twee parkeerplaatsen aangeduid met verkeersbord E6. Deze parkeerplaatsen zijn te klein. 	2.1.	<ul style="list-style-type: none"> Verplaats deze gehandicapten parkeerplaatsen ca 20 m. Er zijn 2 parkeerplaatsen tussen de bomen Die geschikt zijn om schuin te parkeren en qua grootte voldoen. De bomen bakenen de parkeerplaatsen af en een grondmarkering is niet nodig. 	Red
Wandelpad 1 Rolstoelpad (1 km) vanaf parkeerplaats Poolseweg.				
3.	Vanaf de parkeerplaats is een wandelpad met een afwerking van NobreCal. De aansluiting vanaf de algemene gehandicapten parkeerplaatsen is hobbelig. 	3.1.	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat er vanaf de algemene gehandicapten parkeerplaatsen een vlak en goed berijdbaar pad (rijbaan) is dat aansluit op het wandelpad. 	Yellow

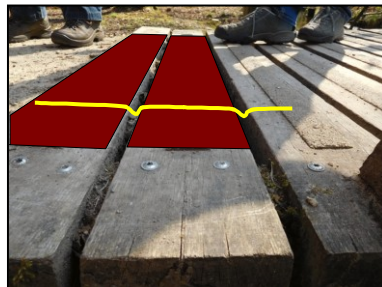

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid	Red		
		Urgent maar van iets lagere orde	Yellow		
		Minder urgent	Blue		
		Voldoet al	Green		
		Geen opmerking/geen prioriteit	White		
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
4.	<p>Na de parkeerplaats is een sluis (2) bestaande uit een veerooster en een klaphek. Het is duidelijk dat de meeste bezoekers het veerooster gebruiken waardoor het pad bij het klaphek minder belopen wordt en aangetast is. Rolstoel- en rollatorgebruikers zijn niet in staat om over een veerooster te rijden. Rolstoel- en rollator- en scootmobielgebruikers zijn niet of nauwelijks in staat om zelfstandig een klaphek te bedienen.</p>		4.1.	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat de afwerking van het pad via het hek vlak en goed berijdbaar is. 	Red
			4.2.	<ul style="list-style-type: none"> Vervang het hek door een licht bedienbaar hek. <p>* Dit is een advies voor de toekomst, omdat er op het moment van het schrijven van dit rapport nog geen geschikte oplossingen zijn ontwikkeld.</p>	
5.	<p>Nabij het kantoor van Natuurmonumenten heeft het pad rafelige kanten (3). We zien sporen van paarden en van een tractor. Dit deel van het pad was tijdens de schouw wel berijdbaar.</p>		5.1.	<ul style="list-style-type: none"> Geef duidelijk aan dat paarden niet op de paden mogen lopen omdat deze paden voor rolstoelen zijn ingericht. 	Red
6.	<p>Het pad van NobreCal is grotendeels berijdbaar, maar de stabiliteit/structuur laat te wensen over. Op sommige plekken valt het materiaal uit elkaar en ontstaan een lossen structuur. Het is duidelijk dat dit materiaal regelmatig onderhoud vraagt.</p>		6.1.	<ul style="list-style-type: none"> Blaas de paden regelmatig schoon. En herstel de zwakke delen van het pad. 	Red

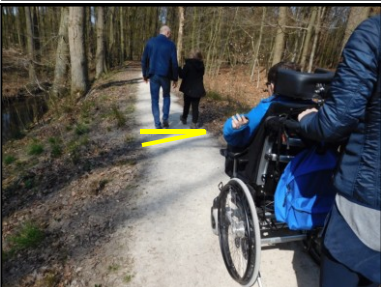

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid		Red	
		Urgent maar van iets lagere orde		Yellow	
		Minder urgent		Blue	
		Voldoet al		Green	
		Geen opmerking/geen prioriteit		White	
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
7.	De wandeling overbrugd een hoogteverschil en het pad heeft een lange flauwe helling (4). Een handbewogen rolstoelgebruiker en een rollatorgebruiker zal hier moeite mee hebben.		7.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Informeer bezoekers via de website en via brochures dat het pad glooiend is en dat er hellingen zijn. 	Red
8.	Het bos is eentonig en er is weinig afwisseling op een enkele stam na die langs het pad is aangebracht.		8.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Probeer de wandeling hier en daar iets afwisselender te maken (meer beleving). 	Blue
9.	Bij de kruising met een rijbaan (5) is het pad keurig voorzien van opsluitbanden, waardoor de halfverharding niet wordt aangetast.		9.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoet. 	Green

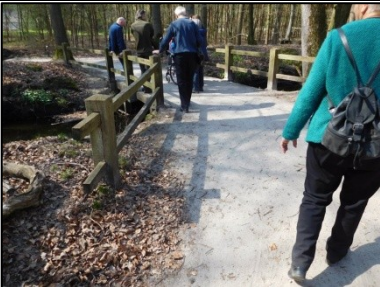

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid	Red	
		Urgent maar van iets lagere orde	Yellow	
		Minder urgent	Blue	
		Voldoet al	Green	
		Geen opmerking/geen prioriteit	White	
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
Wandelpad 2 Rolstoelpad (2 km) vanaf parkeerplaats Poolseweg.				
10.	<p>Direct achter het startpunt is een veerooster (6) aangebracht. Veeroosters zijn ongeschikt voor de rollator, rolstoel en voor veel scootmobielen. Op het veerooster sluit een fietspad van asfalt aan.</p> <p>Naast het veerooster is een breed klaphek aangebracht. Met hulp kan een rolstoelgebruiker dit hek via een zandpad passeren. Maar ook zand pad is ongeschikt.</p>		<p>10.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Zorg dat rolstoelgebruikers het veerooster kunnen passeren. Breng bijvoorbeeld aan de zijde van het fietspad een nieuwe sluis aan. 	Red
11.	<p>Het eerste deel van het wandelpad bestaat uit een smal fietspad van asfalt (7). Er is weinig passeerruimte en wanneer er veel fietsers zijn is dit een onaangenaam pad voor rolstoelgebruikers.</p>		<p>11.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Geef aan beide zijde van het asfaltpad (waar dat gecombineerd wordt met het wandelpad) duidelijk aan dat dit een gecombineerde fiets-/ rolstoel-/wandelroute betreft. Zodat fietsers zich bewust van zijn en de rolstoelgebruikers iets meer ruimte geven. 	Red

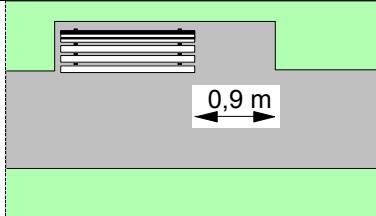
( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid		Red		
		Urgent maar van iets lagere orde		Yellow		
		Minder urgent		Blue		
		Voldoet al		Green		
		Geen opmerking/geen prioriteit		White		
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit		
12.	Na ca 200 m is een afslag (8) naar Hotel het Roode Koper. Het toegangshek is voorzien van een veerooster dat ongeschikt is voor rolstoelgebruikers. Op het terrein zelf zijn hobbelige en steile paden die eveneens ongeschikt zijn voor rolstoelgebruikers.		12.1	<ul style="list-style-type: none"> Geen advies. 		
13.	Na 250 m slaat het pad rechts af over de zandweg, die hier voorzien is van betonnen platen waardoor dit deel van het pad goed berijdbaar is (9). Deze betonnen platen zijn niet overal aangebracht waardoor de aansluiting met het wandelpad mul en niet berijdbaar is.		13.1	<ul style="list-style-type: none"> Voorzie het mulle deel van de aansluiting met het wandelpad eveneens van een verharding. 		Red
14.	Het pad door het bos en langs de beek bestaat uit een goede berijdbare halfverharding (gralux ?).		14.1	<ul style="list-style-type: none"> Voldoet. 	Green	

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid		Red	
		Urgent maar van iets lagere orde		Yellow	
		Minder urgent		Blue	
		Voldoet al		Green	
		Geen opmerking/geen prioriteit		White	
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
15.	In de wandelroute bevinden zich meerdere bruggen(10). Deze bruggen zijn voorzien van een smalle antisliplaag die een paar mm hoog is en in combinatie met de sleuven een hinderlijke trilling veroorzaakt wanneer een rolstoel de brug passeert.	 	15.1	<ul style="list-style-type: none"> Voorzie de houten brugdelen over de volle breedte van een antislip zodat er slechts één smalle gleuf (20 mm) overblijft en de hinderlijke trilling minimaal is. 	Red
16.	Het pad sluit bij een aantal bruggen met een hinderlijke drempel aan. Drempels mogen maximaal 20 mm zijn, maar het is wenselijk dat er geen drempels zijn.		16.1	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat de paden zonder drempel aansluiten op de bruggen. 	Red

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid		Red
		Urgent maar van iets lagere orde		Oranje
		Minder urgent		Blauw
		Voldoet al		Groen
		Geen opmerking/geen prioriteit		Wit
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
17.	Direct na de bruggen heeft het pad een bijzonder steile helling (11). 	17.1	<ul style="list-style-type: none"> Geef op de website en in brochures aan dat dit pad een steile helling heeft waar mogelijk enige hulp nodig is. 	Red
18.	Het pad heeft langs de beek een steile dwarshelling (12) waardoor de rolstoel geneigd is om de beek in te rijden. Dwarshellingen mogen nooit steiler dan 1:50 zijn. 	18.1	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat de dwarshelling minder steil is en breng extra materiaal aan en zorg dat dit voldoende verhard is. 	Red
		18.2	<ul style="list-style-type: none"> Breng aan de zijde van de beek stammen aan die als afrijbeveiliging dienen (gele lijn). 	

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid		<div style="background-color: red; width: 10px; height: 10px;"></div>			
		Urgent maar van iets lagere orde			<div style="background-color: yellow; width: 10px; height: 10px;"></div>		
		Minder urgent				<div style="background-color: blue; width: 10px; height: 10px;"></div>	
		Voldoet al					<div style="background-color: green; width: 10px; height: 10px;"></div>
		Geen opmerking/geen prioriteit					
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit			
19.	Vlak voor de brug over de beek (13) verdwijnt het pad enigszins onder de bladeren. Dat komt waarschijnlijk door het wroeten van de zwijnen. Nu is de uitstraling van een breed schoongeblazen pad weinig natuurlijk, maar het is wel van belang dat het pad goed herkenbaar en goed berijdbaar blijft. 	19.1	<ul style="list-style-type: none"> Blaas het pad regelmatig schoon. 	<div style="background-color: red; width: 10px; height: 10px;"></div>			
20.	De brug over de beek voldoet (14). Dit zou een mooie locatie zijn voor een zitgelegenheid. 	20.1	<ul style="list-style-type: none"> Voldoet. 		<div style="background-color: yellow; width: 10px; height: 10px;"></div>		
		20.2	<ul style="list-style-type: none"> Breng een bank aan. 				
21.	Direct na de brug verdwijnt het pad enigszins onder de bladeren. 	21.1	<ul style="list-style-type: none"> Blaas het pad regelmatig schoon. 	<div style="background-color: red; width: 10px; height: 10px;"></div>			

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid		Prioriteit
		Urgent maar van iets lagere orde		
		Minder urgent		
		Voldoet al		
		Geen opmerking/geen prioriteit		
No	Onderwerp	no	Advies	
22.	Vlak voor de volgende brug heeft het pad een steile helling en een steile dwarshelling (15).	22.1	<ul style="list-style-type: none"> Breng extra halfverharding aan en zorg voor een vlak berijdbaar pad zonder dwarshelling. 	
	Bij deze brug sluit het pad met een drempel aan (16). 	22.2	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat de brug zonder drempel aansluit op het pad. Waarschijnlijk is het nodig om een extra plank aan te brengen om te voorkomen dat de halfverharding wegspoelt. 	
Startpunt en bewegwijzering				
23.	Er ontbreekt een logische aansluiting van het startpunt met beide paden. Overweeg om het startpunt naar het verbindingspad te verplaatsen.	23.1	<ul style="list-style-type: none"> Zorg voor een logische en goede verbinding van het startpunt met beide paden. 	
				
24.	De bewegwijzering bevindt zich achter het bord met de plattegrond en is niet meteen zichtbaar en vindbaar.	24.1	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat de bewegwijzering staande voor de plattegrond zichtbaar is. 	
				

( ) = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid	Red		
		Urgent maar van iets lagere orde	Yellow		
		Minder urgent	Blue		
		Voldoet al	Green		
		Geen opmerking/geen prioriteit	White		
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
25.	Direct na het startpunt is een bank aangebracht, die niet zichtbaar is vanaf het startpunt.	 25.1	<ul style="list-style-type: none"> Verplaats de bank, zorg dat deze zichtbaar is vanaf het startpunt. Zorg dat deze bereikbaar is en zorg dat een rolstoelgebruiker naast de bank plaats kan nemen. 		Yellow
Verbindingspad over de parkeerplaats					
26.	Over de parkeerplaats loopt een wandelpad naar en vanaf het startpunt van de wandelingen. Dit pad is goed berijdbaar maar ziet er wat gehavend uit.	 26.1	<ul style="list-style-type: none"> Blaas de paden regelmatig schoon. 		Red
Meubilair					
27.	Langs de route is een beperkt aantal banken. Niet alle banken zijn geschikt voor mensen met een rollator of rolstoel.	 27.1	<ul style="list-style-type: none"> Breng tenminste om de 200 m een bank aan, met uitzicht op de natuur. Zorg dat de banken via een vlak pad bereikbaar zijn met een rolstoel en dat een rolstoel naast de bank plaats kan nemen. 		Red